

Istungidokument

6.7.2015

B8-0682/2015

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 123 lõikele 2

olukorra kohta Jeemenis
(2015/2760(RSP))

Marietje Schaake, Nedzhmi Ali, Petras Auštrevičius, Beatriz Becerra Basterrechea, Izaskun Bilbao Barandica, Dita Charanzová, Gérard Deprez, Marielle de Sarnez, Martina Dlabajová, José Inácio Faria, Antanas Guoga, Petr Ježek, Ilhan Kyuchyuk, Alexander Graf Lambsdorff, Louis Michel, Urmas Paet, Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Jozo Radoš, Frédérique Ries, Hannu Takkula, Pavel Telička, Ramon Tremosa i Balcells, Ivo Vajgl, Johannes Cornelis van Baalen
fraktsiooni ALDE nimel

**Euroopa Parlamendi resolutsioon olukorra kohta Jeemenis
(2015/2760(RSP))**

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Jeemeni kohta,
 - võttes arvesse komisjoni asepresidendi ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja Federica Mogherini avaldusi Jeemeni kohta, eelkõige 9. juuni 2015. aasta avaldust Jeemenit käsitlevate ÜRO juhitud läbirääkimiste võimaliku taasalustamise kohta 14. juunil Genfis ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja komisjoni asepresidendi ning humanitaarabi ja kriisiohjamise voliniku Christos Stylianidese 11. mai 2015. aasta ühisavaldust vaherahu ettepaneku kohta Jeemenis,
 - võttes arvesse välisasjade nõukogu järeldusi Jeemeni kohta, eelkõige 20. aprilli 2015. aasta järeldusi,
 - võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 8. juuni 2015. aasta kohtumise järeldusi „Jeemen: EL rakendab ÜRO sanktsioone al-Houthi rühmituse juhi ja endise presidendi Salehi poja suhtes”,
 - võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu 2. juuni 2015. aasta pressiteadet olukorra kohta Jeemenis,
 - võttes arvesse 21. septembri 2014. aasta rahu ja riiklikku partnerlust käsitlevat kokkulepet, riigisisese dialoogikonverentsi 25. jaanuari 2014. aasta tulemusi ja Pärsia lahe koostöönõukogu 21. novembri 2011. aasta algatust,
 - võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone 2051 (2012), 2201 (2015), 2204 (2015) ja 2216 (2015) Jeemeni kohta,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 123 lõiget 2,
- A. arvestades, et hiljutine vägivalda ägenemine Jeemenis, Saudi Araabia juhitud sõjaline sekkumine, sealhulgas kobarpommitamine, ning kogu riigi elanikkonda mõjutavad jätkuvad poliitilised, julgeolekualased, majanduslikud ja humanitaarprobleemid on tekitanud tõsiseid tagajärgi kõnealusel piirkonnas ning ähvardavad rahvusvahelist rahu ja julgeolekut; arvestades, et praeguse sõjategevuse ägenemise peamiseks ohvriks on Jeemeni tsiviilelanikkond, kes elas juba niigi rasketes tingimustes;
- B. arvestades, et erinevate sõjaliste rühmituste vahel toimuva võitluse, õhurünnakute ja esmatähtsate teenuste osutamise katkemise humanitaarmõju tsiviilelanikkonnale on saavutamas murettekitavaid mõõtmel;
- C. arvestades, et põhiline konflikt Jeemenis toimub rünnaku alla sattunud presidentidele Abd-Rabbu Mansour Hadile lojaalsete jõudude ja zaidi šiidi mässuliste ehk al-Houthi rühmituse liitlaste vahel; arvestades, et president Hadi ja huuthid on vastasseisus

Araabia poolsaare Al Qaeda (AQAP), kes on korraldanud oma poolsaare lõuna ja kaguosas asuvatest kantsidest mitmeid surmavaid rünnakuid; arvestades, et Jeemenit nähakse taustana ulatuslikumale konfliktile, mis näib olevat kolmandate osapoolte kaudu peetav sõda sunniidi moslemite riigi Saudi Araabia ja šiidi Iraani vahel; arvestades, et president Hadi põgenes 25. märtsil 2015 Saudi Araabiasse; arvestades, et konfliktist võidab Al Qaeda Jeemeni haru;

- D. arvestades, et alates 26. märtsist 2015 kestab riigis Saudi Araabia juhitud koalitsioonivägede (Bahrein, Egiptus, Jordaania, Kuveit, Maroko, Katar, Sudaan ja Araabia Ühendemiraadid) sõjaline sekkumine, mille käigus korraldatakse õhurünnakuid al-Houthi sihtmärkidele ja toetatakse seeläbi rahvusvaheliselt tunnustatud Jeemeni valitsust võitluses Iraani toetatud al-Houthi mässuliste vastu; arvestades, et Saudi Araabia juhitud koalitsioon kasutab teadete kohaselt rahvusvaheliselt keelustatud kobarpomme ning arvestades, et seda uurib praegu ÜRO inimõiguste ülemvolinik;
- E. arvestades, et ÜRO andmetel on Saudi Araabia juhitud pommirünnakutest alates surma saanud üle 5000 inimese ja haavata üle 10 000, paljud neist on tsiviilelanikud ning ohvrite hulgas on sadu naisi ja lapsi;
- F. arvestades, et 1. juulil 2015 kuulutas ÜRO olukorra Jeemenis kolmanda taseme kriisiolukorraks, mis on kõige rängem tase; arvestades, et ÜRO püüab hädaolukorra lahendamise plaani abil jõuda 11,7 miljoni kõige rohkem abi vajava inimeseni; arvestades, et tervishoiusüsteem on väidetavalt kohe kokku kukkumas, sest turvalisuse, kütuse ja tarvikute puudumise tõttu on suletud 160 tervishoiuasutust;
- G. arvestades, et humanitaarorganisatsioonid on riigis halveneva julgeolekuolukorra tõttu suurema osa rahvusvahelisi töötajaid väljapoole Jeemenit ümber paigutanud; arvestades, et õhu- ja mereblokaad piirab kütuse ja toiduainete importi ning samuti eluliselt tähtsa humanitaarabi andmist; arvestades, et meelevaldne humanitaarabi kohaletoomimise takistamine ja tsiviilelanikkonna eluliselt tähtsatest vahenditest ilmajätmine kujutavad endast humanitaarõiguse rikkumisi;
- H. arvestades, et Jeemen on üks vaesemaid Lähis-Ida riike, kus valitseb kõrge tööpuudus ja kirjaoskamatus ning puuduvad suuresti põhiteenused; arvestades, et humanitaarabi vajab praegu 20 miljonit inimest, sealhulgas hinnangute kohaselt 9,4 miljonit Jeemeni last, üle 250 000 pagulase ja 355 000 riigisisest põgenikku;
- I. arvestades, et rahvusvaheliste organisatsioonide teadete kohaselt on al-Houthi relvarühmitus intensiivistanud laste värbamist, väljaõpet ja kasutamist Jeemenis, rikkudes sellega rahvusvahelist õigust; arvestades, et UNICEFi andmetel moodustavad lapsed kuni kolmandiku kõigist Jeemeni võitlejatest ja ainuüksi ajavahemikul 26. märtsist kuni 24. aprillini 2015 värvati 140 last; arvestades, et 2014. aastal värvati relvarühmitustesse ja kasutati neis tõendatult 156 last; arvestades, et 2015. aastal on nende arv kahekordistunud; arvestades, et UNICEFi andmetel oli 16. juuniks 2015 surma saanud neli korda rohkem lapsi kui 2014. aasta jooksul;
- J. arvestades, et UNESCO maailmapärandi nimistusse kuuluvat, tuhandeaastaste teadmiste ajaloosümboliks olevat Sanaa vanalinna ja iidset Maribi linna pommitati ning viimatinimetatu hävis õhurünnakus täielikult; arvestades, et see hävitustöö toimus kõigest nädal pärast seda, kui hävitati Dhamaris asunud rahvusmuuseum, mille kogudes

oli 12 500 piirkonna rikkalikku kultuuripärandit illustreerivat museaali; arvestades, et Jeemeni relvakonflikti tõttu saavad kahjustada paljud teised ajaloomälestised; arvestades, et arheoloogilise ja kultuuripärandi hävitamist on teatavatel tingimustel käsitatud inimsusvastase kuriteona ja „kultuurilise puhastusena”, mida võib Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma Statuudi kohaselt lugeda sõjakuriteoks;

- K. arvestades, et Saudi Araabia juhitud koalitsiooni poolt 30. märtsil 2015 korraldatud õhurünnakus Hajjah provintsis asuvale Al-Marzaqi laagriale, kus majutati peamiselt riigisiseseid põgenikke, sai surma vähemalt 40 inimest, ning arvestades, et 29 inimest, sealhulgas naised ja lapsed, surid enne, kui arstiabi nendeni jõudis, ning haavatuid oli vähemalt 200;
- L. arvestades, et ISISE/Da'eshi poolt 17. juunil 2015 Jeemeni pealinnas Sanaas korraldatud plahvatused tabasid mitut mošeed, kus hukkus kümneid inimesi; arvestades, et autopommplahvatustes sai mošeede lähedal surma või haavata vähemalt 50 inimest ning plahvatused tabasid Jeemeni valitseva al-Houthi rühmituse peakorterit Sanaas; arvestades, et see rünnak oli üks tõsisemaid Jeemenis pärast seda, kui enesetapupommirünnakute tagajärjel sai 20. märtsil 2015 kahes Sanaa mošees surma vähemalt 137 reedesel palvusel osalejat ja haavata sadu palvetajaid, kusjuures ka nende rünnakute eest võttis vastutuse ISIS/Da'esh;
- M. arvestades, et 15. juunil 2015 nõudis ÜRO peasekretär Ban Ki-moon, pidades silmas ÜRO rahuläbirääkimisi, vähemalt kahenädalast humanitaarvaherahu ramadaani ajal, et oleks võimalik anda eluliselt tähtsat abi kõigile seda vajavatele jeemenlastele; arvestades, et kokkulepe jäi saavutamata; arvestades, et 19. juunil 2015 ei suutnud Jeemeni sõdivad osapooled saavutada relvarahukokkulepet diplomaatilistel kõnelustel, mida vahendas ÜRO erisaadik Ismail Ould Šeik Ahmed;
- N. arvestades, et Jeemeni rahvas väärrib demokraatlikke ja ühtseid institutsioone, mis vastavad jeemenlaste õigustatud püüdlustele; arvestades, et Jeemeni konflikti sügavamad põhjused peituvad hooletusse jäetuse ja ebavõrdsuse tundes ning vaesuses, mis on veelgi süvendanud sügavaid hõimudevahelisi ja piirkondlikke lõhesid Jeemeni ühiskonnas;
- O. arvestades, et 2015. aastal on Euroopa Komisjoni humanitaarabi ja kodanikukaitse peadirektoraat eraldanud 25 miljonit eurot, et abistada Jeemeni kogukondi, kes kannatavad tõsise alatoitluse, konflikti ja sunnitud ümberasumise tõttu; arvestades, et 2014. aastal moodustas Jeemenile humanitaarabiks ette nähtud ELi kogurahastus liikmesriikide ja komisjoni poolt kokku 100,8 miljonit eurot, millest 33 miljonit andis humanitaarabi ja kodanikukaitse peadirektoraat;
- P. arvestades, et Euroopa Liit on kehtestanud relvaembargo ja täiendavad sihtotstarbelised sanktsioonid al-Houthi rühmituse juhi ja endise presidendi Salehi poja suhtes, võttes aluseks otsuse, mis võeti vastu ÜRO Julgeolekunõukogu 14. aprilli 2015. aasta resolutsioonis 2216 (2015); arvestades, et veel kahe jeemenlase suhtes on kehtestatud reisikeeld ja varade külmutamine seoses nende Jeemeni rahu ja stabiilsuse vastase tegevusega;
- Q. arvestades, et rahvusvaheline üldsus peab reageerima sõjaliste jõupingutustega proportsionaalselt, et leevendada konfliktipiirkonda lõksu jäänud tsiviilisikute

kannatusi; arvestades, et konfliktijärgsete meetmete sekka peab kuuluma ka õigusemõistmine ja lepitus, mis on aluseks kaasavale, kõiki osalisi esindavale ja demokraatlikule valitsemisele; arvestades, et ilma poliitilise lahenduseta jätkub humanitaarolukorra halvenemine;

1. väljendab muret jätkuva võituse ja kiiresti halveneva poliitilise, julgeoleku- ja humanitaarolukorra pärast Jeemenis, mille tagajärjel on hukkunud märkimisväärne arv inimesi, hävivad kodud ja taristu ning inimesed on sunnitud riigis ümber asuma, lisaks ohustab see tõsiselt kogu piirkonna stabiilsust, eriti Aafrika Sarve ja Punase mere piirkonnas ja Lähis-Idas laiemalt ning võimaldab Araabia poolsaare Al Qaeda (AQAP) ja ISISel Jeemeni olukorrast kasu saada; avaldab sügavat poolehoidu Jeemeni konflikti ohvritele ja kinnitab veel kord oma võetud kohustust toetada jeemenlasi ja Jeemenit tema üleminekuprotsessis;
2. mõistab karmilt hukka hiljutise vägivaldaine ja terrorirünnakud huuthide ja teiste endisele presidendile Salehile ustavate sõjaliste üksuste poolt, mis süvendavad ja destabiliseerivad riigi niigi ebakindlat olukorda; mõistab hukka rünnakud haiglate ja meditsiinasutuste, eriti erikaitse all olevate asutuste vastu ning kodude, haridusasutuste ja põhitaristu sihiliku ründamise ja hävitamise; mõistab hukka laste värbamise ja kasutamise konfliktiosaliste poolt;
3. nõuab tungivalt, et kõik Jeemeni konflikti osapooled, eriti huuthid, lõpetaksid vägivalda viivitamatult ja tingimusteta, vabastaksid turvaliselt kõik poliitvangid, koduarestis viibijad ja meelevaldselt vahistatud ning lõpetaksid laste värbamise ja kasutamise;
4. nõuab, et kõik osapooled järgiksid rahvusvahelist humanitaarõigust ja rahvusvahelist inimõigustealast õigust ning soodustaksid humanitaarabi kiiret kohaletoometamist, samuti humanitaartöötajate kiiret, turvalist ja takistamatut pääsu humanitaarabi, sealhulgas arstiabi vajavate inimesteni kooskõlas erapooletuse, neutraalsuse ja sõltumatuse põhimõtetega;
5. toetab ÜRO erisaadik Ismail Ould Šeik Ahmedi pingutusi ning kutsub kõiki osapooli üles saavutama kokkulepet kohaliku relvarahu kohta, koos relvarühmituste linnadest välja viimisega ja tegevussuunaga tervikliku ja püsiva relvarahu saavutamiseks kogu riigis;
6. peab kahetsusväärseks, et ÜRO vahendatud kõnelustel jäi kokkulepe saavutamata, ja kutsub kõiki sidusrühmi üles looma tingimusi selleks, et pöörduda võimalikult kiiresti, ilma eeltingimusteta ja heas usus tagasi poliitiliste konsulteerimiste juurde, millesse on kaasatud ÜRO; rõhutab, et üksnes laiapõhjaline poliitiline konsensus, milleni on jõutud kaasavate läbirääkimiste käigus, saab olla jätkusuutlikuks lahenduseks, taastada rahu ning säilitada Jeemeni ühtsuse, suveräänsuse, sõltumatuse ja territoriaalse terviklikkuse;
7. rõhutab, kui oluline on Jeemeni üleminekuprotsess, rakendades täielikult rahu ja riiklikku partnerlust käsitlevas lepingus, sealhulgas selle julgeolekut käsitlevas lisas esitatud raamistikku, riigisisese dialoogikonverentsi tulemusi ja Pärsia lahe koostööndukogu algatust ja rakendusmehhanismi;
8. kutsub kõiki osapooli üles tagama esmase ülesandena tsiviilisikute kaitse ja kaitsma konflikti käigus kultuuripärandit, hoidudes otserünnakutest tsiviiltaristu, eelkõige

tervishoiuasutuste ja veesüsteemide vastu ning tsiviilhoonete kasutamisest sõjalistel eesmärkidel;

9. väljendab heameelt põhiseaduse koostamise komisjoni tehtud edusammude üle ja kutsub kõiki komisjoni liikmeid üles koostama põhiseadust kaasaval ja läbipaistval viisil, nii et see vastab Jeemeni rahva õigustatud püüdlustele ja kajastab riigisisese dialoogikonverentsi tulemusi, samuti korraldama rahvahääletust põhiseaduse eelnõu üle ja õigeaegseid üldvalimisi, et hoida ära humanitaar- ja julgeolekuolukorra edasine halvenemine Jeemenis;
10. tuletab meelde oma muret majanduse taastumise aeglase tempo pärast ja nõuab tungivalt, et kõik poliitilised jõud võtaksid ette hädavajalike majanduslike ja poliitiliste reformide läbiviimise, et võidelda korruptsiooni vastu avalikus halduses ja parandada jeemenlaste elutingimusi; märgib, et mis tahes reformikava peab põhinema nii pikaajalisel lähenemisviisil, et kõrvaldada struktuursed puudused, kui ka lühiajalisel lähenemisviisil, et lahendada Jeemeni rahva igapäevaelu mõjutavad kiireloomulised probleemid;
11. nõuab rahvusvahelise humanitaarõiguse ja rahvusvahelise inimõigustealase õiguse väidetavate rikkumiste sõltumatu uurimise läbiviimist, rõhutab, et vaja on ühist ja koordineeritud humanitaartegevust ÜRO juhtimisel ning kutsub kõiki riike üles andma oma panust humanitaarvajaduste rahuldamiseks;
12. nõuab, et Saudi Araabi juhitud koalitsioon lõpetaks tsiviilelanikke kahjustavate keelustatud kobarpommide kasutamise ja ratifitseeriks kobarlahingumoonna käsitleva konventsiooni, mis keelab sellise lahingumoonna kasutamise;
13. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ja komisjoni asepresidendile, nõukogule, komisjonile, Euroopa Liidu inimõiguste eriesindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Jeemeni valitsusele ja esindajatekojale, ÜRO peasekretärile, ÜRO Inimõiguste Nõukogule ja kõigile Jeemeni konflikti osalistele.